

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náhrada škody (ušlého zisku) podle krizového zákona (nejen) v případě uzavření provozovny

Dále uvedený text je pouhou glosou, nikoli právním rozbořem. Aktuálně ve veřejném prostoru bují debata o nárocích na náhradu škody, které budou (a již zřejmě jsou) uplatňovány vůči státu podle krizového zákona (zák. č. [240/2000](#) Sb.).

Základní postulát, který je třeba si na začátku zdůraznit, je ten, že stát neodpovídá a nemůže odpovídat za vznik a šíření koronaviru. Máme srovnání, bohužel nyní v podstatě z celého světa, které umožňuje poměrně jednoduše udělat si dostatečně konkrétní představu o tom, zda jsou opatření přijímaná v České republice cestou správným směrem či nikoli. Myslím, že je možné si i udělat představu, jak by situace mohla vypadat bez přijetí takových opatření. Tento závěr má nemalý význam z pohledu nároku na náhradu škody, jak dále uvedeno.

Odpovědnost dle krizového zákona je konstruována velmi přísně, bez jakékoli limitace (finanční, věcné či co do druhu škody), stát odpovídá jak za škodu skutečnou, tak za škodu ve formě ušlého zisku. Výjimky, které zákon stanoví, nejsou z pohledu šíření nákazy významné (nehradí se škoda, kterou si poškozený způsobil sám, či škoda způsobená událostí, jejíž vznik poškozený zavinil). § 36 odst. 2 krizového zákona rozlišuje škodu věcnou, jako subkategorii, když upravuje způsob jejího zjištění. Měl-li by obstát výklad, že se nehradí škoda ve formě ušlého zisku, postrádalo by uvedené ustanovení smyslu, přičemž se samozřejmě nejedná o jediný argument. Bez pochyb však platí, že i v případě odpovědnosti státu za škodu dle krizového zákona musí být splněn jeden ze základních předpokladů vzniku nároku na náhradu škody, a to předpoklad existence příčinné souvislosti (kauzálního nexu) mezi vznikem škody a právem definovanou skutečností, která zakládá odpovědnost konkrétní osoby za škodu. Tedy pro úspěšné uplatnění nároku na náhradu škody v případě (nejen) uzavření provozovny musí být poměřen stav vzniklý v důsledku krizového opatření a stav, který by existoval, kdyby krizové opatření přijato nebylo a sic (!) nákaza by se šířila bez účinků takového opatření. Tedy nikoli poměřovat stav po přijetí krizového opatření se stavem, jako by takové opatření nebylo, a současně, jako by nebyla ani nákaza a hrozba jejího šíření (viz shora avizovaný postulát). A pouze takový rozdíl může být uvažován jako základ pro zjišťování nároku na náhradu škody vůči státu na základě krizového zákona (zpravidla ve formě ušlého zisku). Je nasnadě, že prokázání příčinné souvislosti bude přinejmenším složité, s jistotou pak nebude oporou pro náhradu ušlého zisku, který byl dosahován ve srovnatelném období bez nákazy a jejího šíření. § 136 občanského soudního řádu (volná úvaha soudu) není sám o sobě řešením, neboť nemůže z podstaty překlénout nedostatek příčinné souvislosti, k tomu citované ustanovení občanského soudního řádu neslouží. V této souvislosti vzpomenu slova mého učitele – „Nelze-li si odmyslet škodní událost, aniž by odpadla škoda, příčinná souvislost je dána a naopak, neodpadne-li škoda, i když je škodní událost odmyšlena, příčinná souvislost dána není“. Závěry ohledně příčinné souvislosti nalézají svůj odraz i v judikatuře Nejvyššího soudu ČR, viz např. rozhodnutí 29 Cdo 2363/2011 ze dne 29. 4. 2013.

Závěrem ještě jedna poznámka. Období dotčené krizovými opatřeními vlády dle krizového zákona je od 13. března do 24. března. Bez ohledu na to, jaký bude ze strany soudů zaujat postoj ohledně mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví vydaných na základě zákona č. [258/2000](#) Sb., o

ochraně veřejného zdraví, avšak s v podstatě identickým obsahem, jaký měla krizová opatření vlády dle krizového zákona, platí shora uvedené bez rozdílu. Tedy i pokud by soudy dospěly k závěru, že mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví mají být nahlížena pro svoji materiální podstatu jako krizová opatření dle krizového zákona nebo by mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví byla pro svoji nezákonnost zrušena (či byla vyslovena jejich nicotnost), nemělo by to na shora uvedené úvahy a níže prezentovaný závěr žádný vliv. To může ve vztahu k otázce posuzování nároku na náhradu škody a příčinné souvislosti oslabovat význam diskuse o skutečné povaze mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví, ať už z pohledu nezákonnosti, nicotnosti, překročení působnosti, nedostatku pravomoci, obcházení zákona či potřeby změny zákonného podkladu pro řešení situace ze strany ústředních orgánů státní správy.

Při rozhodování o nároku na náhradu škody jsou k úvaze též následující skutečnosti. Pokud by krizové opatření vládou přijato nebylo, tak sice mohly (a s vyšší pravděpodobností by i byly) tržby konkrétní provozovny v tomto období vyšší, resp. byly by alespoň nějaké (v případě otevřené provozovny by zákazníci i přes riziko nákazy nakupovali, byť pravděpodobně méně). Následně by však situace pro všechny, tedy i pro konkrétní provozovnu, mohla být z obecného pohledu, tedy i z pohledu dosahování zisku konkrétní provozovnou v budoucnu horší, než kdyby krizové opatření přijato nebylo. Z důvodu pozdějšího návratu k normálnímu běhu věcí by pravděpodobně byl realizován zisk později a mohl by být i nižší, než za situace, kdy krizové opatření přijato bylo, a stav se tak vrátil či přiblížil stavu před vznikem a šířením nákazy rychleji a celkové dopady tak díky tomu byly v konečném důsledku méně závažné.

Pokud se v důsledku krizových opatření vlády dle krizového zákona (a doufejme v to) věci vrátí do normálního stavu dříve, než kdyby krizová opatření vládou přijata nebyla, pak půjde o okolnost, s níž se bude nutné vypořádat. Jsem si vědom, že můj názor vyvolá řadu kritických reakcí, ale někdy formální výklad práva vyvrací právo z jeho podstaty.

S přáním nám všem, i státu (neb stát jsme my), abychom současnou situaci co nejlépe překonali.

JUDr. Marek Görges,
advokát

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice – natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)